

Vergaderjaar 2015–2016

26 448

Structuur van de uitvoering werk en inkomen (SUWI)

Nr. 550

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 23 december 2015

Hierbij informeer ik u over de voortgang van een aantal verbetermaatregelen die rondom het SUWInet worden getroffen. De verbetermaatregelen worden genomen langs de actielijnen betreffende het gebruik van SUWInet bij gemeenten, het programma «Borging veilige gegevensuitwisseling via SUWInet», het afschermen van adressen van personen in een blijf-van-mijn-lijf-huis en de toekomstverkenning gegevensuitwisseling werk en inkomen. Verder informeer ik u over het gebruik van SUWInet voor subsidies uit het Europees Sociaal Fonds (ESF) en het beëindigen van uitkeringen van hen die met jihadistische intenties zijn uitgereisd.

De aanpak verbetering gebruik SUWInet bij gemeenten

Op dit moment doet de Inspectie SZW onderzoek naar het gebruik van SUWInet bij alle gemeenten. Dit onderzoek zal uitwijzen in hoeverre gemeenten aan de 7 zogenoemde essentiële beveiligingsnormen voldoen. Met mijn brief van 1 oktober 2015 heb ik u het escalatieprotocol SUWInet toegestuurd.¹ Een gemeente die nalaat om de beveiliging op orde te brengen, zal na een aantal stappen, als ultimatum remedium, worden afgesloten van het gebruik van SUWInet. Ik heb de colleges van burgemeester en wethouders in de verzamelbrief van afgelopen november geïnformeerd over het escalatieprotocol. Ook heb ik in november een brief over het escalatieprotocol naar de colleges van burgemeester en wethouders en de gemeenteraden gestuurd.

¹ Kamerstuk 26 448, nr. 540.

Naar aanleiding van de toename van het aantal gegevensuitwisselingen via het SUWInet was het wenselijk om na te gaan of de getroffen wettelijke, organisatorische en technische maatregelen voldoende zijn. Dit heeft ertoe geleid dat ik UWV, SVB en de VNG heb gevraagd een aantal verbetermaatregelen te treffen. Deze partijen hebben daartoe een programmaplan opgesteld dat ik u op 5 februari 2015 heb toegestuurd.² De maatregelen van het programma zijn ondersteunend en aanvullend aan de maatregelen die gemeenten nemen om aan de hiervoor genoemde 7 beveiligingsnormen te voldoen.

Met de brief van 30 juni 2015 heb ik uw Kamer mijn reactie gestuurd op het Aanvalsplan SUWInet van D66 en heb ik toegezegd u nader te informeren over de

voortgang van het programma.³ Een aantal maatregelen van het programma richt zich op het limiteren van de toegang van medewerkers tot gegevens die strikt noodzakelijk zijn voor het uitvoeren van de aan medewerkers toebedeelde taken. Om het aantal gegevens dat een medewerker van een persoon kan raadplegen te beperken, zijn voor gemeenten inmiddels 6 zogenoemde inblik-pagina's ontwikkeld. Deze komen in de plaats van 2 bestaande pagina's die informatie voor een optelsom aan wettelijke taken bevatten. De 6 nieuwe pagina's zijn ingericht op basis van afzonderlijke wettelijke taken (bijv. inkomensondersteuning of re-integratie) en bevatten ieder minder informatie dan de eerdere 2 pagina's. Een aantal gemeenten doet inmiddels ervaring op met deze pagina's en in de komende maanden worden de pagina's ingevoerd.

Betreffende de beperking van de zoek sleutels geldt dat voor het UWV, de SVB en de gemeenten nu reeds het uitgangspunt is dat het burgerservicenummer wordt gehanteerd. Voor een aantal specifieke taken zoals het opsporen van uitkering- en adresfraude wordt toegang via andere zoek sleutels, zoals achternaam en geboortedatum, of postcode met huisnummer verleend. Op dit moment worden de condities voor het toekennen van andere zoek sleutels dan het burgerservicenummer nader onderzocht. Betreffende de toegang tot personen zal het uitgangspunt gelden dat medewerkers alleen toegang krijgen tot de gegevens van personen die door hen zelf worden behandeld. Op basis van wettelijke bepalingen zijn er uitzonderingen die noodzaken dat medewerkers toegang dienen te krijgen tot de gegevens van bijvoorbeeld huisgenoten en (ex)partners. Zoals in mijn brief van 30 juni aangekondigd, onderzoeken UWV, SVB en VNG op dit moment onder welke condities de toegang tot andere personen dan de personen die medewerkers zelf behandelen, wordt verleend en op welke wijze deze toegang wordt vormgegeven. Daaropvolgend laat ik in het voorjaar van 2016 een privacy impact assessment uitvoeren naar de zoekmogelijkheden en de toegang tot andere personen dan de personen die medewerkers zelf behandelen en informeer ik u over de uitkomsten.

Een andere maatregel betreft het verbeteren van de controle op het gebruik van gegevens door de organisaties die via SUWInet inblikken op gegevens. De op basis van logging opgestelde rapportages over het gebruik van gegevens zijn verbeterd ten behoeve van een snellere en meer gerichte controle. Een belangrijke maatregel is verder het bevorderen van het privacybewustzijn bij medewerkers wat vooral in 2016 tot uitdrukking zal komen in een bewustwordingscampagne. Ook wordt een

² Kamerstuk 26 448, nr. 530.

³ Kamerstuk 26 448, nr. 537.

test ingericht waarbij slechts na een positief resultaat toegang tot het SUWInet wordt verleend.

Afschermen adressen van personen in een blijf-van-mijn-lijf-huis

In mijn brief van 1 oktober jl. waarin ik u heb geïnformeerd over het escalatieprotocol «afsluiten SUWInet» heb ik aangegeven het van groot belang te vinden dat de gegevens van personen die verblijven in een blijf-van-mijn-lijf huis geheim blijven. Gemeenten moeten speciale aandacht besteden aan het beschermen van gegevens van kwetsbare groepen. Inmiddels heb ik met de Federatie Opvang, de VNG, de SVB en het UWV afspraken gemaakt over het beschermen van gegevens van kwetsbare groepen. Met de Federatie Opvang en de VNG heb ik afgesproken dat zij de bestaande werkpraktijk bij opvanginstellingen en gemeenten verder in beeld gaan brengen. Ten behoeve van ernstig bedreigde personen zal gewerkt worden met een landelijk briefadres. Alle post van ernstig bedreigde personen wordt dan naar één en hetzelfde adres gestuurd. De best practices die uit de inventarisatie volgen, zullen onder gemeenten en opvanginstellingen worden verspreid. Verder wordt een impactanalyse uitgevoerd naar het niet meer tonen van de naam van de uitkerende instantie, omdat daaruit ook locatiegegevens kunnen worden afgeleid.

In de motie van Weyenberg / Voortman⁴ wordt gevraagd om te onderzoeken welke mogelijke andere bronnen er zijn waaruit iemands adres kan worden opgemaakt, in bijzonder de polisadministratie van UWV, en met een integrale oplossing te komen. De integrale oplossing voor de omgang van gevoelige adresgegevens in alle systemen die UWV, SVB en gemeenten gebruiken is een complex vraagstuk. Momenteel wordt verkend op welke wijze het beschermen van gegevens van kwetsbare groepen het best gewaarborgd kan worden.

Toekomstverkenning gegevensuitwisseling

In mijn brief van 4 juni 2015 heb ik toegezegd u te informeren over de voortgang van het onderzoek naar de toekomst van de gegevensuitwisseling in het domein werk en inkomen.⁵ SUWInet bestaat inmiddels 15 jaar en in deze periode is er veel veranderd. Er worden veel meer gegevens uitgewisseld en door verdergaande digitalisering blijft de behoefte aan gegevens toenemen. De informatiebehoefte bij gemeenten richt zich ook steeds meer op meerdere domeinen. De groei van het gegevensverkeer, de overdracht van taken en bevoegdheden naar gemeenten en signalen van de Inspectie SZW over tekortkomingen in de informatiebeveiliging bij gemeenten zijn voor mij aanleiding geweest om te onderzoeken hoe de gegevensuitwisseling in het domein van werk en inkomen organisatorisch, juridisch en technisch opnieuw vorm kan worden gegeven. Dit gaat in samenspraak met de partijen in de andere domeinen.

Een eerste aandachtsgebied betreft een zogenoemd gemeentelijk gegevensknooppunt. Het Inlichtingenbureau beschikt voor het domein van werk en inkomen over een goed werkende wettelijk geborgde infrastructuur om gegevens per individu of groepen mensen op maat uit te wisselen. Deze uitwisseling voldoet ook aan alle hedendaagse privacy- en beveiligingsvereisten. De infrastructuur van het Inlichtingenbureau is benut om per 1 januari 2015 voor de decentralisaties de benodigde gegevensstromen op de terreinen van zorg (Jeugdzorg en WMO) en werk

⁴ Kamerstuk 30 545, nr. 165 Motie van Weyenberg/Voortman.

⁵ Kamerstuk 32 761, nr. 84.

en inkomen (WWB, WSW en Wajong) te realiseren. In samenwerking met de Nationaal Commissaris Digitale Overheid (De Digicommissaris) wordt de structurele positionering en financiering van het gemeentelijk gegevensknooppunt bepaald.

Gebruik van SUWInet voor ESF-subsidies

Gemeenten gebruiken SUWInet voor de uitvoering van re-integratietrajecten op grond van de Participatiewet, die worden medegefinancierd door het ESF via ESF-projecten. Over die medefinanciering wordt via ESF-einddeclaraties apart verantwoording afgelegd aan het Agentschap SZW en de Europese Commissie. Op dit moment zijn gemeenten volop bezig met het opstellen van deze verantwoording ten behoeve van de financiële afsluiting van het ESF-programma 2007–2013. Door gemeenten zijn er vragen gesteld over het gebruik van gegevens via SUWInet om aan te tonen dat deelnemers aan ESF-projecten behoren tot de doelgroep die voor ESF-subsidie in aanmerking komt. In de ESF-subsidieregeling zijn de colleges van B&W expliciet aangewezen als aanvragers van subsidie ten behoeve van «additionele toerusting van personen met een achterstand op of tot de arbeidsmarkt» en van «additionele scholing, opleiding en toerusting van jongeren op of tot de arbeidsmarkt». Deze aan gemeenten toebedeelde rol past volledig bij de wettelijke taak die gemeenten op grond van de Participatiewet hebben om personen te ondersteunen bij arbeidsinschakeling. Nu het bij ESF bovendien gaat om een in een ministeriële regeling vastgelegde verplichting die zijn grondslag vindt in de Kaderwet SZW-subsidies en die tevens dient om te kunnen voldoen aan de verantwoordingsverplichting die is vastgelegd in de Europese ESF-verordening⁶, is er voldoende grondslag om gegevens te verkrijgen ten behoeve van de uitvoering en verantwoording van ESF.

Aandachtspunt is dat het gebruik van het systeem SUWInet voor het ontsluiten van deze gegevens betekent dat meer gegevens zouden kunnen worden ingezien dan nodig is voor ESF. Met het oog op de gemeentelijke verantwoording in het nieuwe ESF-programma (programmaperiode 2014–2020) bezie ik daarom hoe een nieuwe wijze van levering van relevante gegevens kan worden ontwikkeld. Tot die tijd hoeven gemeenten niet te vrezen dat gebruik van SUWInet voor ESF-doeleinden tot maatregelen zal leiden.

Beëindiging uitkeringen van jihadisten

Ik maak hierbij van de gelegenheid gebruik u ook te informeren over het gebruik van SUWInet ten behoeve van het beëindigen van uitkeringen van hen die met jihadistische intenties zijn uitgereisd (hierna: uitreizigers). Om de dreiging die uitgaat van het jihadisme te kunnen reduceren hebben de Ministers van Veiligheid en Justitie en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid op 29 augustus 2014 het Actieprogramma integrale aanpak jihadisme (hierna: het Actieprogramma) vastgesteld.⁷ Hiermee is uitvoering gegeven aan de toezeggingen aan de Tweede Kamer om met een actieprogramma te komen voor de aanpak van jihadisme en om te komen met een meerjarenaanpak preventie van maatschappelijke spanningen en radicalisering.⁸ Eén van die maatregelen betreft het stopzetten van sociale uitkeringen, toeslagen en studiefinanciering van uitreizigers (maatregel 9). Het stopzetten van uitkeringen behoort tot de bevoegdheid van UWV, SVB en gemeenten, die thans onder meer door de Inspectie SZW op uitreizigers worden geattendeerd.

⁶ artikel 15 Verordening (EG) nr. 1828/2006.

⁷ Kamerstuk 29 754, nr. 253, met bijlage.

⁸ Kamerstuk 29 754, nr. 251.

De Inspectie SZW maakt daarbij gebruik van SUWInet. De juridische basis hiervoor is nu artikel 72 van de Wet SUWI. Hierin is opgenomen dat UWV, SVB en gemeenten aan de Minister van SZW op zijn verzoek alle gegevens verstrekken en op zijn verzoek toegang tot en inzage geven in alle gegevens die nodig zijn voor de uitoefening van zijn taak. Het beëindigen van sociale zekerheidsuitkeringen van uitreizigers waar dit op grond van de huidige wet- en regelgeving mogelijk is, valt onder de verantwoordelijkheid van de Minister van SZW in het kader van de uitvoering van het kabinetsbeleid tot het tegengaan van jihadisme, met name punt 9 van het Actieprogramma.

Ter uitvoering van maatregel 9 van het Actieprogramma wordt thans een wetsvoorstel voorbereid. In dit wetsvoorstel zal tevens de juridische basis voor de verwerking van uitkeringsgegevens door de Inspectie SZW opnieuw worden gezien. Daarbij wordt vanuit het doel van dat wetsvoorstel gezien wat de meest geëigende manier is voor het ontsluiten van de benodigde gegevens.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
J. Klijnsma